

Nunna Kristoduli

Hiljaisuuden kosketus

Minerva

HILJAISUUDEN KOSKETUS

Nunna Kristoduli

*Hiljaisuuden
kosketus*

Julkaisija

Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostari

www.minervakustannus.fi

© Nunna Kristoduli ja

Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostari

Minerva Kustannus, 2023

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-492-827-4

Painopaikka Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2012

Sisällys

Meidän aikamme isien opetuksia	
kuuliaisuudesta.....	7
Täydellinen nollapiste	33
Rakkaus ja kärsimys	41
Hengellinen elämä matkana ja	
siirtolaisuutena maan päällä.....	59
Sodan koskettamat	71
Ilohyppeily ja riemukarkelo	77
Pyhien ihmisten iloisuuden lähteillä	93
Jumalanäiti Maria – elämän leivän	
pyhä ateriapöytä	109
Näkyvä nainen – Jumalansynnyttäjä	
Neitsyt Maria	121
Usko.....	127
Kristittyjä äitejä.....	133
Äiti Gavrilian tie.....	151
Pyhä Siluan elämänsä valossa	163
Sisäinen puhdistautuminen	185
Luomaton valo	205

Meidän aikamme isien opetuksia kuuliaisuudesta

Kuuliaisuus ja tottelevaisuus ovat jotakin, jotka jo ilmaisunakin saattavat ahdistaa nykyistä individualismiin taipuvaa ihmistä. Kuitenkaan mikään yhteiskunta tai yhteisö ei toimi ilman niitä. Jos ne ovat tärkeitä hyveitä arkielämässä, niin vielä suurempi niiden merkitys on ihmisen sisäisessä hengellisessä elämässä.

Uudessa testamentissa kuuliaisuudesta tai tottelevaisuudesta puhutaan kokonaista 33 kertaa! Eri-tyisesti apostoli Paavalin opetuksessa kuuliaisuuden tärkeyttä korostetaan usein. Kristityn tulee olla aina kuulolla! Hän ei ole omaan itseensä tukeutuva yksilö, vaan hän kehittyy sen mukaan, kuinka hän oppii tunnistamaan Jumalan tahdon ja olemaan sille kuuliainen. Tämä ei tarkoita jotakin abstraktia taivaalle tuijottamista, vaan Jumalan tahdon viestit tulevat enimmäkseen ihmisten välityksellä ja tavallisen elämän tapahtumien kautta.

Kerran Pyhän Johannes Kastajan luostarissa Englannissa oleskeli jonkin aikaa munkki, jonka askeettinen olemus teki syvän vaikutukseen siellä käyviin pyhiinvaeltajiin. Niin täysin henkistynyt mies! Kun joku tiedusteli luostarin hengelliseltä isältä arkkimandriitta Sofronilta (†1991) hänen mielipidettään tuosta henkilöstä, tämä esitti lyhyen kysymyksen: ”Pystyykö hän olemaan kuuliainen?” Tätä hän piti perimmäisenä kriteerinä ihmisen hengellisen kypsyyden arvioinnissa. Ei rukouksia ja paastoja, kauniita sanoja ja omavalintaisia kilvoituksia ja hyviä tekoja vaan sitä, että pystyy kieltäytymään omasta tahdostaan ja toteuttamaan toisen tahdon. Tuo munkki siirtyi sittemmin Pyhän Johannes Kastajan luostarista muualle, joten isä Sofronin kysymys saattoi olla aiheellinen.

Miksi kuuliaisuus on sitten niin tärkeä? Siksi että se siirtää ihmisen pois hänen oman tahtonsa rajoittuneesta maailmasta Jumalan tahdon avaraan maailmaan. Muistan, kuinka ollessani aivan nuorena Lintulan luostarissa talkoolaisena esitin joitakin omia mielipiteitäni siitä, kuinka jokin asia pitäisi tehdä. Silloin sisar Maria, myöhemmin skeemanunna Serafimana tunnettu, pysähtyi eteeni ja sanoi painokkaasti: ”Tiedäkin, että oma tahto on seinä Jumalan ja ihmisen välillä.” Oma tahto, siis oma näkemys asioista ja kieltäytyminen ottamasta huomioon mitään muuta, on kuin vankila. Tahto ei tässä tietenkään tarkoita varsinaista tahdonvoimaa, jota ih-

minen tarvitsee myös Jumalan tahdon toteuttamiseen, vaan jonkin haluamista – sitä että tahtoo tehdä oman päänsä mukaan. Raamatusta näemme, että ihmisen on jatkuvasti oltava kuulolla, jatkuvasti esittävä Jumalan tahtoa. Kristus itse on antanut meille äärimmäisen esimerkin oman tahdon kieltämisestä. Hän rukoili ennen kärsimyksiään: ”Isä, jos se on mahdollista, menköön tämä malja minun ohitseni, mutta ei, niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin sinä” (Matt. 26:39). Apostoli Paavali muistuttaa uskovia tästä: ”Hän oli kuuliainen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti” (Fil. 2:8). Kuuliaisuus ei kuitenkaan Kristuksen kohdalla, kuten ei meidänkään kohdallamme, välttämättä tarkoita aina jotakin tuskallista. Kuuliaisuus Jumalan tahdolle on paras ja siunatuin vaihtoehto ja sen lopulliset seuraukset ovat hyviä ja siunauksellisia. Jeesuskin alistumalla Isänsä tahdolle nousi kuolleista ja toi kuolematomuuden koko ihmissuvulle. Kuuliaisuuden tuskallisuus sisältyy meidän ihmisten kohdalla usein nimenomaan siihen, että pitää nöyrytyä ja luopua omasta suunnitelmasta.

Vanhus Joosef Hesykasti (†1959), joka on tullut tunnetuksi *Jeesuksen rukous* -tradition voimakkaana elvyttäjänä, korosti erittäin voimakkaasti kuuliaisuuden merkitystä hengellisessä elämässä. Kirjeissään hengellisille lapsilleen hän puhuu usein kuuliaisuudesta. Ihmiset ovat syntyneet erilaisina. Jotkut ovat luonnostaan pehmeitä kuin pumpuli ja

heidän on helppo olla kuuliaisia. Mutta on myös ihmisiä, joiden luonto on raudasta ja sen muokkaaminen on vaikeaa. Tällaisen ihmisen kanssa on muiden vaikea tulla toimeen, vaikka hän muuten saattaakin lahjakkaana persoonana olla yhteisön kannattava voima. Jos tällainen henkilö ryhtyy munkiksi tai liittyy jäseneksi johonkin ihmisyyhteisöön, olipa se sitten vaikka työpaikka, hän nousee heti kapinaan kuuliaisuutta ja kuria vastaan. Hänen aikansa kuluu katkeroitumiseen ja vastaan väittämiseen. Siksi tällainen henkilö joutuu usein Jumalan kaitselmuksesta kestämaan monenlaisia koettelemuksia, joiden tarkoituksena on pehmentää hänen sydäntään ja saada hänet luopumaan ylpeästä itseriittoisuudestaan.

Joosef Hesykasti opettaa edelleen, etteivät pelkästään ulkonaiset hyvät työt ja puutteessa olevien auttaminen paranna sydämen kopeutta. Siihen tarvitaan sisäistä työskentelyä, katumuksen tuskaa, murtunutta mieltä ja nöyryymistä. On suuri työ poistaa elämästään ylpeyden ja oman erinomaisuuden perusta ja rakentaa sen sijaan uusi Kristuksen nöyryyteen ja kuuliaisuuteen perustuva kivijalka. Siksi vanhus Joosefin mukaan on erittäin tärkeää, että oppisimme tuntemaan itsemme sellaisina kuin todellisuudessa olemme emmekä sellaisina kuin kuvittelemme olevamme.

Ne, joiden itsensä on vaikea totella ja sopeutua toisten tahtoon, kuluttavat aikansa kiinnittä-

mällä huomiota toisten virheisiin ja ruotimalla heidän tekemisiään. Sellainen ihminen ei koskaan näe toisissa mitään hyvää eikä tunnista heidän lahjojaan. Tätä asennetta vanhus Joosef pitää aikamme ruttotautina. Emme anna kunniaa Jumalalle, joka on luonut ihmiset erilaisiksi ja kaunistanut heidät monenlaisilla lahjoilla kaikkien yhteiseksi hyväksi. Tämän voimme todeta esimerkiksi päivittäisestä uutisaineistosta: harvoin siellä annetaan tunnustusta, kun taas julkisten henkilöiden moittiminen on jokapäiväistä.

Hengellisessä elämässä tarvitsemme sekä mielen nöyryyttä että siihen liittyvää ruumiillista väkävää. Jos jompikumpi puuttuu, emme ole kokonaisia hengellisiä persoonallisuuksia. Kuuliaisuuden merkitys hengellisessä elämässä on siinä, että se on nöyryyden äiti. Totellessaan toisen ihmisen antamaa käskyä tai ohjetta kuuliainen osoittaa, ettei hän luota ylpeästi vain omaan mielipiteeseensä. Nöyryydestä syntyy sitten sydämen liikutus, joka saa kyynelä vuotamaan. Liikituksen kyyneliä seuraa syvä rauha sekä ruumissa että sielussa. Näin on mahdollista ymmärtää, miksi luostarielämässä koko kilvoitus alkaa kuuliaisuudesta. Mutta laajemmassakin mielessä kuuliaisuus Jumalan tahdolle kuuluu kaikkien kristittyjen elämään.

Kuuliaisuus on pohjimmiltaan sitä, että pystyy panemaan syrjään oman itsensä toteuttaakseen sen, minkä tietää Jumalan tahdoksi. Ja koska harvalla

on niin voimakas tahto, että hän pystyy tähän omaloitteisesti, niin jokaisella ihmisellä pitäisi olla joku henkilö, jonka mielipiteeseen hän luottaa ja jonka neuvoja hän on valmis noudattamaan. Isä Paisios (†1994) sanookin, että Jumala on säätänyt asiat niin, että ihminen saa apua toiselta ihmiseltä.

Isä Paisios puhuu kuuliaisuuden hyödyllisyydestä myös ajatusmaailman järjestämisessä. Jumala valaisee ohjaajamme ja luottohenkilömme sanomaan oikeita asioita sen mukaan, onko meillä on vilpittöntä halua toteuttaa Jumalan tahto. Jos joku ratkaisee ongelmansa itse neuvoa kysymättä, hänen mieltä ei valaistu, olipa hän kuinka viisas tahansa. Koska hän toimii itseensä luottaen ja ylpeästi, hän jää pimentoon. Kiusaavat ajatuksetkin katoavat, kun ne vetää päivänvaloon ja kertoo ohjaajalleen. Tämä, olipa hän sitten rippi-isä tai joku muu, sanoo esimerkiksi jostakin ajatuksesta, ettei siitä pidä välittää, koska se ei ole totta tai on lähtöisin paholaisesta. Joka on kuuliainen tälle neuvolle, pääsee kuuliaisuutensa avulla vapaaksi vaikeista sisäisistä prosesseista ja rauhoittuu.

Suuri hengellinen ohjaaja isä Paisios kysyi itsensä omissa asioissaan neuvoa toisilta ja totteli sitä siitä huolimatta, että hänellä itsellään oli yliluonnollisia armolahjoja. Hän oli tietoinen siitä, että omissa asioissaan ihminen voi olla varsin sokea. Hän voi tulkita jopa Jumalan tahdoksi sellaisia asioita, jotka ulkopuolinen käsittää heti vahingolliseksi eksy-

tykseksi. Kun kysymme neuvoa toiselta ihmiseltä, se osoittaa, että meillä on nöyryyttä. Nöyryys puolestaan varjelee eksytyksiltä. Sielunvihollinen ei voi vahingoittaa nöyrää ihmistä. Tito Colliander tiivistääkin kirjassaan *Kristityn tie* kuuliaisuuden merkityksen tieksi nöyryyteen: kuuliaisuus on oman tahosi hauta, mutta siitä nousee nöyryys.

Neuvon pyytämisen sijaan ortodoksisessa kirkossa puhutaan usein siunauksen ottamisesta. Kyseessä on periaatteessa sama asia. Esitetään jokin asia, johon rippi-isältä tai hengelliseltä ohjaajalta pyydetään siunausta eli hänen suostumustaan. Neuvon kysyminen siis johtaa siunaukseen. Siitä juuri näkyy, miten siunauksellista se on! Ja sitten kun on saanut johonkin asiaan siunauksen, on turvallista edetä sen toteuttamisessa. Kuuliaisuus varjelee ylpeältä itsetyytyväisyydeltä. Kuuliaisuuden siunaa-mat teot menestyvät lähes poikkeuksetta erinomaisesti. Kun ne on tehty kuuliaisuudesta, tekijä on turvassa hybrikseltä, mikä on ylenmääräistä voitonriemua ja itsensä erinomaiseksi, joskus jopa lähes jumalolennoksi, tuntemista. Kuuliainen toteaa vain mielissään, tyytyväinenhän saa toki olla: ”Hengellisen isäni / äitini esirukousten tähden tämä onnistui.”

Isä Porfyrios (†1991) opettaa Jeesuksen rukouksen suhteesta kuuliaisuuteen: ”Ei ole todellista Jeesuksen rukousta, jollei ole todellista nöyryyttä. Ja nöyryys hankitaan kuuliaisuuden kautta.” Hän sa-

noi, että nöyryys ja kuuliaisuus ovat sama asia. Jos emme ole kuuliaisia hengelliselle ohjaajallemme, kuinka voisimme väittää olevamme nöyriä? Isä Porfyriokselle oli selkeää se, ettei nöyryys ole nöyriä puheita, ja toisaalta myös se, että Jumalan antamista armolahjoista kertominen ei ole ylpeyttä. Hän sanoi: ”Joku voi puhua synneistään ja olla ylpeä ja toinen puhua hyveistään ja olla nöyrä.” Ylpeys ja nöyryys ovat sisäisiä tiloja, eivät sanoja.

Jo mainitsemani arkkimandriitta Sofroni opetti munkkien ja nunnien muodostamalle yhteisölleen paljon kuuliaisuudesta. Pyhän Johannes Kastajan luostariin kuului hänen aikanaan, kuten myös nyt, enimmäkseen korkeasti koulutettuja länsimaiseen ajatteluun tottuneita ihmisiä – monet heistä ortodoksiseen kirkkoon aikuisina liittyneitä. Tälle kuulijakunnalle, jonka saamassa kasvatuksessa ja koulutuksessa kuuliaisuutta pidetään lähinnä heikkoutena, isä Sofronilla riittikin selittämistä kuuliaisuuden mysteeristä.

Isä Sofroni korostaa, että Jumalan tunteminen ei ole opintojen – ei edes teologisten – seurausta, vaan syntyy Jumalassa elämisestä. Ja tähän elämään kuuluu olennaisesti kuuliaisuus. Hän sanoo: ”Ilman katumuksen henkeä, ilman kokemusta todellisesta kuuliaisuudesta ei voi tulla todelliseksi teologiksi tai papiksi, siis ihmiseksi, joka pystyy opettamaan toisille todellisen kristillisen tien.”

Oppineet ihmiset suhtautuvat usein epäröiden

ja kriittisesti saamaansa hengelliseen ohjaukseen. Tähän ei ole tarvetta, koska ohjauksessa on pohjimmiltaan kyse Jumalan työstä. Isä Sofroni selittää: ”Jos etsit Jumalan tahtoa yksinkertaisesti ja nöyrästi, Jumala pystyy muuttaman minkä tahansa tilanteen, jopa kaikkein kielteisimmänkin. Jos tottelet hengellistä isääsi, jos luotat häneen, sinun ei tarvitse pelätä tulevasi huonosti ohjatuksi. Jumala löytää aina keinon paljastaa sinulle totuus. Kuuliaisuudessa edistymistä on, että teet sydämesi yhä herkemäksi tiedostamaan sen tavan, jolla mielesi liikkuu elämäsi joka hetkenä.” Jo siis se, että kaipaamme kuuliaisuutta ja olemme vilpittömästi valmiita tottelemaan saamaamme ohjausta, on Jumalan silmissä niin otollinen asia, että Hän itse puuttuu asiaan, jos jotakin on menossa vinoon, ja korjaa sen. Isä Sofroni selventää: ”Ei haittaa, vaikka hengellisen isäsi näkemys olisi epätäydellinen. Siinä määrin kuin tekemme on suoritettu kuuliaisuudessa ja uskossa Kristukseen, Jumala korjaa ne. Se mikä näyttää väärältä, muuttuukin oikeaksi. Päinvastoin taas se, mikä näyttäytyy järjellemme täydellisenä, osoittautuu hyvin usein syntisen tahtomme heijastukseksi, ja Jumala ei ole kanssamme.”

”Yksinkertaisin hengellisen elämän tapa onkin elää totellen, ei määräyksiä antaen. Kuuliaisuus on voimakkainta taistelua himoja vastaan”, isä Sofroni toteaa. Monesti ne, joiden osaksi on tullut ohjata toisia, muistelevatkin elämänsä parhaina vuosi-

na sitä aikaa, jonka he itse olivat saaneet elää kuuliaisuudessa. Isä Sofroni muistuttaa munkkejaan ja nunniaan, jotka luostarissa joutuivat käytännön tehtäviin, että kuuliaisuus antaa arjen askareillekin syvän hengellisen sisällön: ”Ymmärtääksemme pelastuksen mysteerin Kristuksessa meidän on matkattava kuuliaisuuden polkua. Ja meidän täytyy tehdä se erittäin huolellisesti. Riippuen siitä miten oikea on ihmisen hengellinen näkökyky, hän voi elää korkeassa inspiraation tilassa kaikkein tavallisintakin työtä tehdessään kuten esimerkiksi ruokaa valmistessaan. Vastaavasti ilman kuuliaisuutta hän saattaa tuhoutua, olipa hän vaikka patriarkka, piispa tai pappi.”

Isä Sofroni muistuttaa myös, että me kannamme kaikki itsessämme Adamin kiusauksen myrkyä. Paholainen käärmeen muodossa lupasi ensiksi luo-
duille, että jos he rikkoisivat Jumalan käskyn, heistä tulisi samanlaisia eli yhtä mahtavia kuin Jumala. Kuuliaisuus – siis tottelemattomuuden vastakohta – vapauttaa meidät tuosta ylpeyden myrkystä.

Isä Sofroni selittää vielä, että pohjimmiltaan kuuliaisuus riippuu meidän suhteestamme Jumalaan. Jos luotamme Hänen katselmukseensa, uskalamme myös seurata hengellisen ohjaajamme sanaa. Tavallinen oman järkemme arkilogiikka ei meille riitä. Jumala hylkää ihmisen, joka luottaa liiaksi omaan älykkyyteensä. Jos me olemme valmiit seuraamaan saamaamme ohjetta – ”sanaa” kuten erä-

”**P**yhät isät neuvovat, että on seistävä vartiossa sydämensä portilla, niin että tutkii sinne pyrkiviä ajatuksia. Kaikkea ei pidä päästää sisään!

”Kun ajatuksiaan tutkiessaan törmää hyviin ajatuksiin ja mielen kauniisiin oivalluksiin, ne pitää säilöä sydämen kammioon ja varjella niitä siellä kuin aarretta. Hyvien ajatusten arsenaali on suuri rikkaus, jonka voi kaivaa esiin erilaisissa tilanteissa esimerkiksi kiusausten tai murheiden ahdistuksessa. Niitä voi jakaa myös toisten kanssa. Suurta hyväntekeväisyyttä on sisäisten aarteidensa jakaminen toisille tarpeen sitä vaatiessa. Esimerkiksi vertaistukiryhmät toimivat tämän periaatteen varassa: jaetaan ajatuksia, jotka ovat auttaneet selviytymään.

”Rakkaus ja hyvät ajatukset kuuluvat yhteen. Mitä enemmän alkaa ymmärtää ihmisluontoa ja tuntea ihmiskunnan ykseyden, sitä rakkaudellisemmin alkaa suhtautua lajitovereihinsa. Ei ole kärkeä tuomitsemaan vaan viljelee myötätuntoisia ajatuksia toisista.”

Nunna Kristoduli (Anna-Leena Lampi) on ilosoian maisteri, kirjailija ja nunna, joka asuu ja tekee työtään Heinävedellä, Lintulan luostarissa. Hän on aiemmin julkaissut mm. kirjat *Rukouksen valaisema tie*, *Sielun lääke*, *Rukouksen virta* ja *Sydämen kaipuu* sekä yhdessä Suvi-Anne Siimeksen kanssa kirjeenvaihtokirjan *Taivas alkaa maasta*.

Nunna Kristodulista on tullut kirkkokuntien rajat ylittävä hengellinen äiti ja yksi aikamme merkittävimmistä uskonnollisista kirjoittajista. Hänen kirkkaan raikkaat tekstinsä kutsuvat pysähtymään ja tarkistamaan myös oman elämämme suuntaa.